

Akéső középkorban a Magyar Királyság Európában olyan jelentős középhatalomnak számított, amelynek trónjáért Európa legelőkelőbb dinasztiai versengtek: az Anjouk, a Luxemburgiak, a Habsburgok és a Jagellók. Területe mintegy 320 ezer km² volt, azaz alig kisebb a mai Németországnál. Jelentőségét néhány tényező tovább növelte.

EGY ERŐS KÖZÉPHATALOM A KÉSŐ KÖZÉPKORBAN

Egyrészt közös uralkodóinak köszönhetően 1102-től Magyar- és Horvátország egészen 1918-ig egy államszövetséget alkotott. Másrészt a magyar állam a 14–15. században az említett dinasztiáknak köszönhetően gyakran állt perszónálunióban Lengyel- és Csehországgal, sőt olykor, például Luxemburgi Zsigmond (1387–1437) és Habsburg Albert (1437–1439) uralkodásának egy része alatt, a 15. század első felében még a Német-római Birodalommal is. Végül mindezekon túl a magyar királyok számos egyéb ország királyi címére is igényt tartottak.

A 13. század egyes időszakaiban ugyanis perszónálunió formájában vagy vazallusállamokként ténylegesen az Árpád-ház kormányozta Magyarország mellett Dalmáciát, Horvátországot, Boszniát (régiesen Rámát), Szerbiát, Galíciát, Lodomériát, Kumániát vagy másként Kunországot (amely alatt a román fejedelemségek egy részét értjük) és Bulgáriát is. Ezen országok királyi címére azután a magyar uralkodók a későbbi századokban is igényt tartottak.

Ezt jelezte, hogy az említett országok királyi címei az 1270-es évektől már mind szerepeltek a magyar uralkodók címsorában, majd 1526-tól egészen 1918-ig még Habsburg királyainkéban is. Ezen országokhoz tizediként az 1540-es években – a Horvátországgal fokozatosan egyesülő – Szlavónia is csatlakozott, amely a Dráva és a Száva folyók között fekvő Zágráb, Körös és Varasd megyéket foglalta magába. Mindezek ismeretében a Magyar Királyságot, valamint a hozzá ténylegesen vagy igénycímként tartozó országokat, azaz a Magyar Korona országait a késő középkorban joggal emlegették Európa első három-négy nagyhatalma között, egyfajta „magyar birodalomként” vagy „Szent István birodalmaként”.

PÁLFFY GÉZA

Koronázási országzászlók és zászlóvivő főnemesek

Az Esterházy család frasnói várbeli kincstára a világ egyik legrégebbi főúri magángyűjteménye. Az egykor a Magyar Királyság területén, napjainkban az ausztriai Burgenlandban fekvő hegyi vár (német nevén Forchtenstein) ódon falai között valódi kincsgyűjtemény rejtőzik. Kézi- és lőfegyverek sokasága, török sátrak, csodálatos ezüsttárgyak és főúri portrék egész sora mellett eddig alig ismert különleges koronázási kincseket is megőriztek a neves magyar arisztokrata család tagjai. Itt maradtak fenn a magyar királyok koronázási ceremóniáin használt legkorábbi országzászlók – mégpedig a 17. századból. Az alábbi írás e páratlan műkincsek keletkezésének és a koronázási országzászlók történetének eredetét nyomaiba.

Noha az említett országok már évszázadok óta szerepeltek a magyar királyok címsorában, koronázási ceremóniáikon csak a 16. században jutottak szerephez. Ez elsősorban azzal állt összefüggésben, hogy a késő középkorban a címerek és címeres zászlók Európa vezető dinasztiáinak hatalmi és művészeti reprezentációjában egyre jelentősebb funkciót kaptak. Elegendő Luxemburgi Zsigmond király sajnos elpusztult budai címerfalára, Hunyadi Mátyás (1458–1490) korvináinak gyönyörű címereire vagy I. Miksa német-római császár (1493–1519) innsbrucki címertornyára gondolnunk. Ezek az

adott uralkodó által ténylegesen bírt vagy csupán igényelt országokból összeálló államokat szimbolizálták.

A KORONÁZÁSI ZÁSZLÓK KIALAKULÁSA

A legkorábbi biztos adat Magyarországon használt koronázási zászlóról 1490 szeptemberének közepéből származik. Ekkor Jagelló II. Ulászló király (1490–1516) székesfehérvári szertartásán még csupán egyetlen zászlót, a Magyar Királyság lobogóját vitték. Fia, a mohácsi csatamezőn elhunyt

II. Lajos (1516–1526) 1508. évi fehérvári koronázásán ugyanakkor már hét zászló szerepelt. Ez utóbbiak feltehetően a Jagelló uralkodók vezette magyar–cseh középhatalom országait szimbolizálhatták.

Habsburg I. Ferdinánd (1526–1564) 1527. november 3-i székesfehérvári ceremóniáján a zászlók száma ismét változott. Ekkor öt magyar nagyról öt ország (Magyarország, Csehország, Dalmácia, Horvátország és Ausztria) zászlaját vitte. Ezek szemléletesen mutatták, hogy Közép-Európában a korábbi magyar–cseh állam szerepét az

osztrák főherceg születőben lévő új általoma, azaz az osztrák–német, magyar–horvát és cseh területekből létrejövő Habsburg Monarchia veheti át.

1543 szeptemberében a régi magyar koronázóváros, Székesfehérvár oszmán-török uralom alá került. Így helyére hamarosan a Magyar Királyság új fővárosa, Pozsony lépett. Ez a magyar politikai elit javaslatára történt ekként, amelynek vezetői az országgyűlések és az 1528-ban felállított Magyar Kamara helyszínét választották előbb új fővárosnak, majd új koronázóvárosnak.

Az első pozsonyi ceremónián, Habsburg Miksa főherceg 1563. szeptember eleji szertartásán a koronázási zászlók száma ismét növekedett. Magyarország, Dalmácia és Horvátország mellett ekkor már Szlavónia, Szerbia, Bosznia és Bulgária is önálló zászlót kapott. Ez több tekintetben is komoly változás volt a korábbi gyakorlathoz képest. Egyrészt ettől kezdve a magyar királyok osztrák vagy cseh uralkodói címét többé már nem jelképezte zászló. Másrészt a királyi titulátúra tíz országának (Magyarország, Dalmácia, Szlavónia, Horvátország, Bosznia [Ráma], Szerbia, Galícia, Lodoméria, Kumania [Kunország] és Bulgária) már hét zászlaját vitték. Ezekre a magyar rendek legfőbb képviselői, az uralkodó Magyar Tanácsának tagjai tettek javaslatot, amit Bécsben is elfogadtak.

A humanista főpap, Oláh Miklós esztergomi érsek (1553–1568) vezette magyar tanácsosok 1563-ban még különbséget tettek a társ- és igényországok között. Döntésüket az motiválhatta, hogy az általuk jobban ismert közelebbi múltban az említett hat délszláv ország vagy állandóan (Horvátország és Szlavónia), vagy hosszabb-rövidebb ideig (Dalmácia, Szerbia, Bosznia és Bulgária) a Magyar Királyság társországa vagy része volt. Sőt ezen országok a 14–15. században előretolt utközőállamokként Magyarország törökellenes védelmében is meghatározó szerepet játszottak. A koronázásra érkező követeknek és érdeklődőknek viszont a hét zászló is jól mutatta Szent István birodalmának egykori nagyságát és előkelő európai szerepét.

A magyar királyi titulátúra mind a tíz királysága elsőként I. Rudolf király (1576–1608, császárként II. Rudolf 1576–1612) 1572. szeptember 25-én Pozsonyban tartott szertartásán kapott saját, díszes címeres zászlót. Az újabb zászlógyarapodás ez esetben is a magyar rendek vezetőinek javaslatára történt. Az ekkortájt is egy humanista főpap és történétíró, Verancsics Antal

A Magyar Korona országainak zászlói, 1618, Pozsony.

Az országzászlók legkorábbi, gyönyörűen festett ábrázolását nemrég a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában sikerült felfedeznünk II. Ferdinánd király (1619–1637) 1618. július 1-jén tartott pozsonyi koronázásának latin nyelvű rendtartásában.

esztergomi érsek (1569–1573) vezette Magyar Tanács tagjai az eseményt megelőzően ugyanis maguk tették javaslatot mind a tíz zászló alkalmazására.

Hosszú távra meghatározó döntésükben több tényező játszott szerepet. Egyfelől a királyi titulátúra tíz országnak való teljes számú zászlómegfeleltetés. Másfelől, s ez volt a leglényegesebb: Szigetvár és Gyula várainak 1566. évi török elfoglalásával a középkori magyar állam ekkor már hatalmas területvesztését így legalább szimbolikusan ellensúlyozhatták. Amikor tehát Hunyadi Mátyás és elődei hatalmas országának közel fele török megszállás alá került, a magyar politikai elit ezt a veszteséget a hatalmi-művészeti reprezentáció segítségével igyekezett csökkenteni.

E törekvés egybeesett a Habsburg-dinasztia érdekeivel is, hiszen a Habsburg Monarchia 1526 után a régi, jelentős „magyar birodalommal” gyarapodott. A magyar rendek és a dinasztia érdekei a 16. század közepén tehát e téren egybeestek. Ez döntő szerepet játszott a Magyar Korona országai koronázási zászlainak megteremtésében.

ZÁSZLÓVIVŐK: A VILÁGI ELIT REPREZENTÁCIÓJA

A koronázási országzászlók nem csupán a Magyar Korona országai hatalmi státusának hangsúlyozására kínáltak lehetőséget. Mivel a koronázás évszázadokon át a Magyar Királyság legfőbb reprezentációs eseménye volt, a tíz zászlót saját hatalmuk szimbolizálására a magyar rendek legfőbb képviselői is felhasználták. E téren a világi elit volt kedvezőbb helyzetben. Egyrészt a zászlókat mindig nagyurak, nevezetesen

A HABSURG URALKODÓK MAGYAR KIRÁLYI TITULATÚRÁJA A 16. SZÁZAD MÁSODIK FELETŐL

Isten kegyelméből választott római császár, mindig felséges [másként: minden időben a birodalom gyarapítója], és Németország, Magyarország, Csehország, Dalmácia, Horvátország, Szlavónia, Ráma, Szerbia, Galícia, Lodoméria, Kumánia, Bulgária stb. királya, Ausztria főhercege, Burgundia, Brabant, Stájerország, Karintia, Krajna hercege, Morvaország őrgrófja, Luxemburg, Felső- és Alsó-Szilézia, Württemberg és Teck hercege, Svábföld fejedelme, Habsburg, Tirol, Pfirt, Kiburg és Görz grófja, Elzász tartományi grófja, a Szent Római Birodalomban az Enns felett lévő Burgau és Felső- és Alsó-Lausitz őrgrófja, Windische Mark, Portenau és Salins ura.

mágnás családok tagjai vitték, másrészt 1608-tól évszázadokon át legfőbb képviselőjük, a nádor és a királyi udvarmester jelölte ki a zászlóvivők személyét.

A zászlóvivők a koronázási ceremónia minden helyszínén szerephez jutottak. A szertartás egyes állomásaira mindig párosával érkeztek, mégpedig a királyi titulátúrával fordított sorrendben, azaz elsőként Bulgária és Kumánia, utolsóként Dalmácia és Magyarország zászlaja. A koronázótemplomban az oltárnál két csoportra oszlottak: öt zászlóval a

nádor, ötten pedig a királyi lovászmester mellett sorakoztak fel. Mivel a zászlók igen tekintélyes méretűek (a fennmaradt példányok alapján kb. 120/190 x 180/310 cm nagyságúak) voltak, messziről is felhívták a figyelmet vivőikre. Magyarország zászlaja ugyanakkor csaknem dupla méretével mindig kiemelkedett az országzászlók közül.

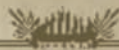
Mindezek ismeretében koronázási zászlót vinni igen komoly megtiszteltetés volt. A zászlóvivők többségét ezért mindvégig a Magyar Királyság arisztokrata famíliái adták. A 17–18. század fordulóján már alig akadt olyan közöttük, aki ne grófi címmel rendelkező családból származott volna. Noha a zászlóvivők névsorai nem nyújthatnak a magyar arisztokráciáról pontos „tükörképet”, mégis önmagáért beszél, hogy az 1563 és 1712 között tartott kilenc királykoronázás 87 zászlóvivőjét a korszak hosszú időn át meghatározó famíliái adták.

Közülük legelső helyen az Esterházy család emelkedett ki (9 fővel), majd a Forgách (7), a Nádasdy (5), az Erdődy (4), a Pálffy (4), végül a Rákóczi (3), a Zrínyi (3), a Thurzó (3), a Széchy (3) és a Barkóczy família (3) következett. A zászlóvitel a legbefolyásosabb arisztokrata famíliák gyermekei esetében általában egy fontosabb állomás volt az ifjú főnemes pályáján.

A LEGKORÁBBI MAGYAR KORONÁZÁSI ORSZÁGZÁSZLÓ

Egy-egy feltörekvő arisztokrata életében a zászlóvitel kiemelkedő, sőt jelkés esemény is lehetett. A későbbi nádornak (1625–1645), Esterházy Miklósnak 1618. július 1-jén egyértelműen

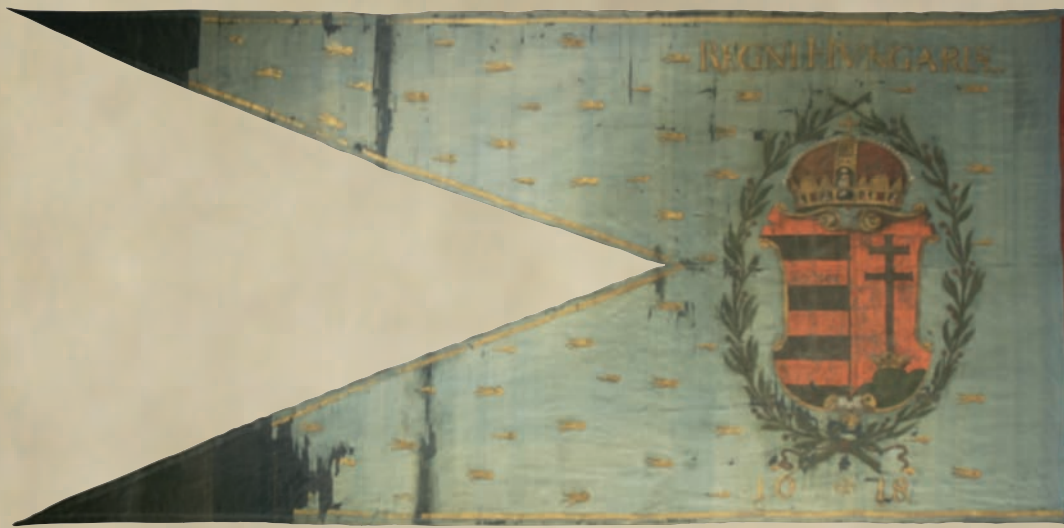
KIRÁLYVÁLASZTÁS - KORONÁZÁS - HITLEVÉL

Noha Magyarországon a rendek 1687-ig elvileg szabad királyválasztási joggal bírtak, a 16. század közepétől ez teljességgel megsemmült. A törökellenes védekezés miatti kölcsönös egymásrautaltság következtében az 1547. évi 5. törvénycikkben a szabad választást a Habsburg-dinasztia tagjaira korlátozták. Így a Magyar Királyság ekkortól olyan különleges választómonarchia lett, amelyben egyszerre beszélhetünk korlátozott szabad királyválasztásról és korlátozott öröklési jogról. Különösen hogy a trónt végül a Habsburg-dinasztiából is csak az nyerhette el, aki törvényes koronázással lett Magyarország uralkodója. Sőt 1618-tól emellett koronázási hitlevelet is ki kellett bocsátani, garantálva az ország törvényeit és a rendek szabadságjogait. Ám a történelmünkben ez nem

számított újdonságnak, hiszen valójában nem volt másként a középkori Magyarországon az Árpádok, majd részben még az Anjouk és a Jagellók esetében sem. Ezzel magyarázható, hogy a kora újkor folyamán – a német és cseh területekhez hasonlóan – a Habsburg uralkodók mindent megtettek annak érdekében, hogy fiaikat már életükben magyar királlyá koronáztassák, hiszen ők az uralkodó halála után így zökkenőmentesen léphettek a magyar trónra. Törekvésüket a 17. század végéig siker koronázta, azaz minden utódot még atyja (rokona) életében királlyá koronáztak. A magyar királlyá koronázott főhercegek közül végül csak IV. Ferdinánd nem követhette a trónon apját, hiszen ő még III. Ferdinánd halála előtt elhunyt.

MAGYAR ZÁSZLÓ II. FERDINÁND POZSONYI KORONÁZÁSÁN

1618 nyarán készült – az eredeti tervekkel ellentétben nem fehér, hanem – kék tafota (taft) anyagból. Formája és jellege a régi magyar hadizászlók hagyományait követte, azaz fecskefarkú és arany lángnyelvekkel díszített volt. Értékét kiemelten növeli, hogy a magyar címer felett a magyar Szent Korona egy igen kvalitásos festett ábrázolása látható. Az országzászló nemcsak az Esterházy család számára bír egészen különleges

jelentőséggel, hanem a magyar és a közép-európai történelem szempontjából is. Egyrészt ez az eddig ismert legkorábbi fennmaradt koronázási zászló Közép-Európában. Másrészt a legrégebbi olyan zászló, amelyen a Szent Korona hiteles ábrázolása látható. Harmadrészt a legkorábbi olyan magyar zászló, amelyen ugyanaz a címer díszel, mely Magyarország *Alaptörvényében* is látható.

az volt. II. Ferdinánd pozsonyi koronázásán nemcsak Magyarország zászlaját vihette, hanem a mágnások közül elsőként ütötték a ceremónia világi részében aransarkantyús lovaggá, másnap pedig már országos főméltóság (királyi udvarmester) lett. Azaz Esterházy ezzel a Magyarországot irányító legfelső elit tagjai közé lépett. 1618 júliusának első napja így különleges idő-

pont volt az életében: politikai karrierjének és családja felemelkedésének szimbolikus állomása.

Ezzel is magyarázható, hogy Esterházy Miklós az általa vitt koronázási zászlót gondosan megőrizte. Fontos ugyanis kiemelni, hogy minden egyes koronázásra új zászlók készültek, amelyeket vivők a ceremónia után hazavihettek, s azokat többnyire nagy

becsben őrizték. Ennek köszönhetően az 1618. évi országzászlót nem csupán tervéről, hanem eredetiben is ismerjük. Ez ugyanis fennmaradt a család – éppen Miklós nádor által Fraknó várában alapított – kincstárában, mely várat 1622-ben familiája számára ő szerzett meg. A halála (1645) után készült összeírásban a lobogót az alábbi szavakkal vették számba: „*kék tafota,*

	I. Rudolf koronázása 1572	II. Ferdinánd koronázása 1618	IV. Ferdinánd koronázása 1647	I. Lipót koronázása 1655
Országzászló	Zászlóvivő főúrak			
Magyar Királyság	Nádasdy Ferenc	Esterházy Miklós	Erdődy Gábor	Barkóczy László
Dalmácia	Zrínyi Kristóf	Nádasdy Pál	Barkóczy László	Serényi Pál
Horvátország	Báthory István	Széchy György	Esterházy László	Balassi Imre
Szlavónia	Balassi János	Erdődy Kristóf	Pálffy Miklós	Csáky Ferenc
Bosznia	Homonnai Drugeth György	Thurzó Imre	Czobor Bálint	Rákóczi László
Szerbia	Révay Mihály	Zrínyi György	Forgách László	Esterházy Pál
Galícia	Forgách Simon	Bánffy Kristóf	Széchy Dénes	Batthyány Kristóf
Lodoméria	Várday Mihály	Rákóczi Zsigmond	Illésházy Gábor	Draskovics Miklós
Kumánia	Perényi György	Illésházy Gáspár	Forgách Ferenc	Lippay János
Bulgária	Frangepán Ferenc	Károlyi Mihály	Forgách István	Barkóczy Ferenc
Erdély	—	—	—	—

HORVÁT KORONÁZÁSI ZÁSZLÓ IV. FERDINÁND POZSONYI KORONÁZÁSÁN, 1647. JÚNIUS 16.

Eddigi ismereteink szerint Esterházy László Fraknón megőrzött lobogója a legrégebbi eredetiben fennmaradt Horvátország-zászló. Fecskefarok alakú, arany lángnyelvekkel díszített, kék színű selyemdamaszt zászló. Rajta babérkoszorúban a Horvát Királyság ekkor már közel két évszázados

címere, azaz az ezüst-vörös sakkozott címerpajzs látható. Hasonló horvát lobogó magyar koronázásról csupán V. Ferdinánd király 1830. szeptember 28-i pozsonyi szertartásáról ismert. Ez utóbbi jelenleg a zágrábi Horvát Történelmi Múzeumban található.

ország aranyozott zászlója”. Így lett az 1618. évi magyar zászló a napjainkban már világhírű Esterházy-kincstár egyik legkorábbi darabja, sőt különleges szimbóluma. S noha a pozsonyi Magyar Kamara által megrendelt zászló készítőjét és festőjét sajnos nem ismerjük, személyüket azon városi mesterek között kell keresnünk, akik arisztokraták és polgárok szá-

mára gyakran készítettek halotti és egyéb zászlókat.

Esterházy Miklós nemcsak az általa vitt országzászlót őrizte meg kincstárában, hanem mesterien ismerte fel a koronázási zászlókban a hatalmi reprezentáció lehetőségét is. 1625-ben, III. Ferdinánd király (1637–1657) sponori koronázásán nádorként már két testvérét juttatta be a zászlóvivők kö-

zé. Dániel ekkor Szerbia, Pál pedig Kumania zászlaját vitte, s ők lettek családjuk két grófi ágának alapítói.

Hasonló csupán 1608-ban a későbbi nádor Thurzó Györgynek, 1625-ben és 1647-ben a volt nádor, Forgách Zsigmond befolyásos családjának, 1712-ben pedig Esterházy Miklós fiának, Pál nádornak sikerült. Az utóbbi III. Károly király (1711–1740) pozsonyi ceremó-

I. József koronázása 1687	III. Károly koronázása 1712	V. Ferdinánd koronázása 1830	Ferenc József koronázása 1867	IV. Károly koronázása 1916
Zászlóvivő főúrak				
Esterházy János	Nádasdy Tamás	Orczy Lőrinc	Orczy György	Széchenyi Viktor
Károlyi László	Erdődy György	Keglevics Nepomuk János	Károlyi István	Károlyi László
Keglevics Miklós	Esterházy József	Bedekovics Lajos	Pejacsevics Péter	Erdődy György
Jakusics Imre	Esterházy Ferenc	Károlyi Lajos	Erdődy Sándor	Batthyány Gyula
Nádasdy Tamás	Batthyány Zsigmond	Erdődy Kajetán	Andrássy Manó	Andrássy Géza
Kollonitsch Ádám	Andrássy Péter	Festetics Vince	Keglevics István	Keglevich Gábor
Bercsényi Miklós	Pálffy János	Esterházy József	Sztáray Antal	Sztáray Sándor
Koháry Farkas	Csikulini János	Zichy Miklós	Batthyány László	Esterházy László
Forgách Simon	Esterházy Péter	Nádasdy Tamás	Bánffy Albert	Zichy Rafael
Kéry Ferenc	Berényi György	Szapáry Antal	Rudics József	Cziráky József
—	—	—	Esterházy Antal	Teleki Ádám

niáján 1712 májusában familiája különböző ágaiból már három fiút protezsált be a tíz zászlóvivő közé. Ez a koronázáson jelen lévők számára érzékeltesen jelezte, hogy Magyarország első családja a 18. század elején már egyértelműen az Esterházy volt.

HORVÁT ZÁSZLÓ FRAKNÓN

Esterházy Miklós közvetlen leszármazottai később is folytatták a koronázási zászlók vitelének hagyományát. Fia, Esterházy László (1626–1652) 1647. június 16-án IV. Ferdinánd pozsonyi koro-

názásán Horvátország, fiatalabb fia, az említett Pál (1635–1713) pedig I. Lipót 1655. júniusi, ugyancsak pozsonyi ceremóniáján Szerbia lobogóját emelhetette a magasba (annak vaddisznós címerével). László gróf 1652 augusztusának végén a törökökkel vívott vezekényi csa-

II. Lipót koronázási menete
a Pozsonyi Városi Galéria metszetén,
1790. november 15-én

koronázásán azt Esterházy László gróf emelhetette a magasba, majd vitte haza családja gyűjteményébe. A fraknoi várban azután mind a mai napig megőrizték. Értékét kiemelten növeli, hogy ez a legrégebbi fennmaradt Horvátország-zászló, amelyet a horvátok jól ismert ezüst-vörös sakkozott címere ékesít.

Egy Horvátország-zászló még az utolsó magyar királykoronázásról, IV. Károly (1916–1918) szertartásáról is fennmaradt. Az 1916. december 30-án, éppen száz esztendeje a budai Várban tartott ceremónián vitt zászlót napjainkban a Magyar Nemzeti Múzeum őrzi.

Ez utóbbi zászló nem véletlenül hasonlít kísértetiesen az 1618. évi koronázási rendtartásban látható zászlótervhez. Az utolsó magyar uralkodókoronázáson, 1916. december végén ugyanis – nem tévedés – az 1618. júliusi koronázásiországzászló-ábrázolás szolgált mintául. Mégpedig ekkor is a régi hagyományok továbbvitele jegyében, egy kiváló történész-levéltárosnak, Csánki Dezsőnek (1857–1933) köszönhetően. Az Országos Levéltár akkori vezetője ugyanis a Koronázási Ünnepegyt Rendező Bizottság tagjaként éppen a 17. századi forrás alapján tervezte meg a koronázási zászlókat a korszak ismert címerszakértőjével, Köpeczi Sebestyén Józseffel (1878–1964).

A középkori Magyar Királyság jelentőségének hagyományát a magyar politikai elit tehát még a 20. század elején is ápolta, noha ekkor – miként már I. Ferenc József 1867. júniusi ceremóniáján is történt – a kiegyezés értelmében Magyarországhoz visszacsatolt Erdély zászlaja is csatlakozott a korábbi tíz országzászlóhoz. Az évszázados hagyományok ápolásáról a zászlóvivők személye is tanúskodik. Többségük ugyanis még 1867-ben és 1916 végén is ugyanazokból a familiákból származott, akik az 1572 utáni évszázadokban is gyakran adtak ifjú arisztokratákat elitbeli hatalmuk szimbolizálására. Az Andrassy, Batthyány, Erdődy, Károlyi és Keglevics mellett éppen abból az Esterházy familiából, amely 1622 óta mind a mai napig birtokolja Frakno várát, különleges koronázási kincseink csodaszép őrzőhelyét. ♦

tában hősi halált halt. Pál viszont apját követve 1681 júniusában nem csupán a Magyar Királyság nádora lett, hanem 1687 decemberében még birodalmi hercegi címet is szerzett.

A Magyar Korona koronázási országzászlai között már a 16. századtól

szerepelt Horvátország lobogója, a Horvát Királyság ugyanis 1102-től Magyarország társországa volt. A legkorábbi horvát koronázási zászló 1647-ből maradt ránk, hiszen – a halála miatt ténylegesen trónra sohasem lépő – IV. Ferdinánd 1647. júniusi pozsonyi